

บทคัดย่อ

แนวความคิดเรื่องการป้องกันมลพิษทางอากาศจากเรือมีมานานแล้วแต่เพิ่งบังเกิดผลเป็นรูปธรรมเมื่อไม่กี่ปีมานี้ ทั้งนี้ เนื่องมาจากผลกระทบของมลพิษทางอากาศนั้นเพิ่งปรากฏเด่นชัดในช่วงระยะเวลาไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมาและทำให้ทั่วโลกต่างตื่นตัวในการศึกษาวิจัยผลกระทบและตระหนักถึงผลร้ายจากมลพิษทางอากาศในทุกรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาวะโลกร้อน (global warming) ซึ่งมีผลงานการทางวิชาการมากมายบ่งชี้ไปถึงความเลวร้ายที่เกิดขึ้นซึ่งอาจร้ายแรงถึงขั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศอย่างเฉียบพลันซึ่งส่งผลกระทบต่อทั่วโลก อาทิ การเกิดปรากฏการณ์หิมะตกในบริเวณพื้นที่ที่ไม่เคยมีมาก่อน การละลายของน้ำแข็งที่ขั้วโลกเนื่องจากอุณหภูมิที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งทำให้น้ำทะเลเกิดการเจือจางลดความเค็มลง ปลายน้ำเค็มตลอดจนสัตว์เขตร้อนหลายชนิดตลอดจนมนุษย์ตายเนื่องจากไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาวะอากาศเฉียบพลันดังกล่าวได้ ซึ่งเหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้อาจนำไปสู่การขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติและอาหาร ที่อยู่อาศัย จนนำไปสู่การสูญสิ้นมนุษยชาติในท้ายที่สุด นานาประเทศจึงได้แสวงหาความร่วมมือต่าง ๆ เพื่อป้องกันผลร้ายจากมลพิษทางอากาศในทุกทางและจากทุกแหล่งกำเนิดมลพิษ จนทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศมากมาย ซึ่งในที่สุดก็นำไปสู่การเกิดขึ้นของอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการป้องกันมลพิษทางทะเลที่เกิดจากเรือ ค.ศ. 1973/78 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพิธีสาร ค.ศ. 1997 เพิ่มเติมภาคผนวกที่ 6 เรื่องข้อบังคับเกี่ยวกับการป้องกันมลพิษทางอากาศ (International Convention on Prevention of Marine Pollution from Ships 1973/78 as amended by Protocol 1997) ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากบรรดานานาประเทศดังจะเห็นได้จากการเข้าร่วมเป็นภาคีของรัฐต่าง ๆ จำนวนถึง 48 รัฐซึ่งคิดเป็นจำนวนถึงร้อยละ 74.73 ของระวางบรรทุกทั้งหมดของโลก และในบรรดารัฐต่าง ๆ ที่ร่วมลงนามเป็นภาคีรับหลักการเรื่องดังกล่าวนี้มีหลายประเทศด้วยกันที่เป็นคู่ค้าสำคัญของประเทศไทยซึ่งมีเรือไทยจำนวนไม่น้อยที่จะต้องเดินทางติดต่อไปมายังเมืองท่าของประเทศเหล่านั้นอยู่เป็นนิจ อาทิ สหราชอาณาจักร จีน ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส อิตาลี และเกาหลีใต้ เป็นต้น ซึ่งผลของการออกกฎหมายภายในเพื่อการอนุวัติการตามอนุสัญญาของรัฐภาคีของอนุสัญญาเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อเรือไทยและประเทศไทยในทางปฏิบัติได้โดยอ้อมในหลายกรณี ไม่ว่าจะเป็นการถูกตรวจ ถูกกักเรือ หรือถูกสั่งให้ดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์หากว่าเรือไทยเดินอยู่ในน่านน้ำของรัฐภาคีดังกล่าว

ด้วยเหตุนี้เอง จึงทำให้ประเด็นการพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ ความสำคัญ ผลกระทบ ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นแก่ประเทศไทยกลายเป็นประเด็นสำคัญในทางวิชาการ ตลอดจนการพิจารณา อย่างจริงจังว่านอกเหนือจากการพิจารณาเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญา MARPOL ซึ่งประเทศไทยได้ ตัดสินใจยื่นสัตยาบันสารเข้าเป็นภาคีไปแล้วสำหรับข้อบังคับเกี่ยวกับมลพิษน้ำมันและสารเคมี ตามที่ปรากฏในภาคผนวกที่ 1 และ 2 แล้ว ประเทศไทยควรที่จะรับรองหลักเกณฑ์เรื่องการป้องกัน มลพิษทางอากาศในภาคผนวกที่ 6 ตามพิธีสาร ค.ศ. 1997 ของอนุสัญญาดังกล่าวด้วยหรือไม่ และหากจะรับรองข้อกำหนดดังกล่าวกฎหมายไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันเพียงพอที่จะอนุวัติการหรือไม่ อย่างไร

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เล็งเห็นของประเด็นปัญหาและความสำคัญทางกฎหมายเกี่ยวกับการเกิดมีขึ้นของหลักเกณฑ์ระหว่างประเทศดังที่กล่าวมา จึงได้ทำการศึกษาถึงหลักเกณฑ์และ ผลกระทบซึ่งพบว่าการเข้าพิจารณารับหลักเกณฑ์การป้องกันมลพิษทางอากาศตามอนุสัญญายัง ประโยชน์แก่ประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งเอกชนผู้ประกอบการค้าระหว่างประเทศซึ่งจะเป็นผู้ ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการมีขึ้นของหลักเกณฑ์ดังกล่าวมากกว่าผลเสีย โดยประเทศไทย ควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายภายในที่มีอยู่ให้ครอบคลุมเพื่อการอนุวัติการตามหลักเกณฑ์ของ อนุสัญญาดังกล่าว ทั้งนี้ เพราะกฎหมายที่มีอยู่เดิมส่วนใหญ่ แม้จะมีประเด็นควบคุมเกี่ยวกับ มลพิษจากเรืออยู่บ้าง แต่ก็ไม่มีกฎหมายฉบับใดเลยที่มุ่งจัดการกับปัญหามลพิษทางอากาศจาก เรือเดินทะเล